

VI. ULUSLARARASI SİNAN SEMPOZYUMU 29-30 NİSAN 2010
6th INTERNATIONAL SINAN SYMPOSIUM APRIL 29th-30th, 2010

DESIGNING THE FUTURE GELECEĞİ TASARLAMAK

past
layers
CREATIVITY
new talent
design
HORIZON
INSPIRE think
innovation
artificial
signature
technology
TRANSFORM
IDENTITY
goals direction
authenticity FUTURE
ENERGY DESIGN ARCHITECTURE DISCOVER
SPACE focus
REGENERATION
idea FASHION
COMMUNITY
social loyalty
possibilities
COMMITMENT
globalization
CONTEMPORARY
multicultural
spirit
education

INTERNATIONAL SİNAN SYMPOSIUM
ULUSLARARASI SİNAN SEMPOZYUMU

● 29-30 Nisan, 2010 / Edirne April 29-30, 2010 / Edirne - TURKEY

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ MÜHENDİSLİK- MİMARLIK FAKÜLTESİ
MİMARLIK BÖLÜMÜ EDİRNE/ TÜRKİYE

TRAKYA UNIVERSITY FACULTY OF ENGINEERING & ARCHITECTURE
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE EDİRNE/ TURKEY

<http://mimarlik.trakya.edu.tr>

Sempozyum Başkanı / chair

Prof. Dr. Veyis ÖZEK (Turkey)
veyis.ozek7@gmail.com

Bilim Kurulu / Scientific Committee

Prof. Dr. Veyis ÖZEK (Turkey)
Prof. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR (Turkey)
Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU (Turkey)
Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK (Turkey)
Prof. Dr. Mehmet Şener KÜÇÜKDOĞU (Turkey)
Prof. Dr. Nevzat İLHAN (Turkey)
Prof. Dr. Nur AKIN (Turkey)
Prof. Dr. Hasan ŞENER (Turkey)
Prof. Dr. Şaduman SAZAK (Turkey)
Prof. Dr. Cengiz ERUZUN (Turkey)
Prof. Dr. Ataman DEMİR (Turkey)
Prof. Dr. İlter BUYUKDIĞAN (Turkey)
Prof. Dr. Murat ERGİNÖZ (Turkey)
Prof. Dr. Ayfer AYTUĞ (Turkey)
Prof. Dr. Rengin ÜNVER (Turkey)
Prof. Dr. Sabit OYMAEL (Turkey)
Prof. Dr. Alkiviades Prepis (Greece)

Düzenleme Kurulu / Organization Committee

Prof. Dr. Veyis ÖZEK
Yrd. Doç. Dr. Sennur AKANSEL
Yrd. Doç. Dr. Timur KAPROL
Yrd. Doç. Dr. Pınar KISA OVALI
Öğr. Gör. Gülay DALGIÇ
Öğr. Gör. Bilge ATAÇ ÖZSOY
Arş. Gör. Ertan VARLI
Arş. Gör. Berk MİNEZ
Arş. Gör. Selin ARABULAN
Arş. Gör. İlke GENCER

Editörler / Editorial Board

Prof. Dr. Veyis ÖZEK
Yrd. Doç. Dr. Timur KAPROL

Sempozyum Sekreteryası / Symposium Secreteriat

Arş. Gör. Selin ARABULAN
Arş. Gör. İlke GENCER
selinarabulan@trakya.edu.tr

Kapak Tasarımı / Cover Design

Arş. Gör. İlke GENCER

Address / Trakya University
Faculty of Engineering and Architecture
Department of Architecture
Campus of Ahmet Karadeniz 22180 Edirne
Fax: +90 284 226 12 25
Phone: +90 284 226 12 17- 18

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ YAYINLARI NO:123

ISBN: 978-975-374-135-4

1. Baskı Şubat 2010

*Kitapta yer alan bildirimler, ilan edilen teslim tarihine kadar sekreteryaya ulaşan bildirimlerdir.
*Kitaptan kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, yayın izni olmadan kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ÖNSÖZ / PREFACE

vi-vii

AÇILIŞ KONUŞMASI / THE INAUGURAL SPEECH

viii-ix

PROGRAM / PROGRAMME

x-xviii

BİLDİRİLER / PAPERS

Prof. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR	Küreselleşen Gelecekte Kimlik ve Yer Sorunsalı <i>Identity and space problematics in the Globalizing Future</i>	1-20
Stella PSYLLAKI Ioannis ANDROVLIDAKIS Maria DOUSSİ Michael NOMİKOS Aggelos TASOLAMPROS	Girit, Heraklion'daki Venedik Limanı'nda Çağdaş Müdahaleler <i>Contemporary Interventions in the Venetian Port of Heraklion, Crete</i>	21-27
Arc. Panagiota STERGİOU	Ioannina'da Thanopoulos Hanı: Eserin Geleceğini Geçmişini Okuyarak Tasarlamak <i>Thanopoulos' Inn at Ioannina: Designing the Monument's Future Through the Reading of Its Past.</i>	28-35
Mimar Mourtos GIANNİS Mimar Papamihou ILIANA Mimar Pasia ANNA Mimar Saltea Kalogera Maria KONSTANTİNA Arkeolog Tileli MARGARİTA Arkeolog Tourtas ALEXANDROS	Selanik'in Kuzey Batı Duvarları'nın Bir Bölümünde Restorasyon ve Güçlendirme <i>Restoration and Enhancement of A Part of the Northwest Walls of Thessaloniki</i>	36-42
Dr. Yasemin ERBİL Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK	Mimarlık Ofislerinin Yenilikçilik Sürecinde Tedarikçilerin Rolü <i>The Role of the Suppliers in the Innovativeness of Architectural Offices</i>	43-50
Dr. İsmet ŞAHİN	Ayasofya (Fatih) Medresesi Tarihsel Sorunları <i>Historical Problems of Hagia Sophia (Fatih)</i>	51-58
Arş. Gör. Şengül YALÇINKAYA EROL Arş. Gör. Kıymet SANCAR	Konutta Kullanıcı Gereksinimlerine Bağlı Mekan İşlevlerinin Değerlendirilmesi <i>An Assessment of the Functions of Space Related to the Needs of the User</i>	59-66
Assoc. Prof. Alkiviades PREPİS	Tarihî Eserlerin Rehabilitasyonu ve Yeniden Tasarımı: Otantiklik ve Kültürel Kimlik Kavramları <i>Rehabilitation and Re-Designing of the Historic Monuments. Issues of Authenticity and Cultural Identity</i>	67-78
Arc. Eleftheria FANTİDOY	Geleneksel Dağlık Yerleşmelerin Belgelenmesi ve Rehabilitasyonu: Yunanistan'da Kromni, Pella İli Örneği <i>Documentation and Rehabilitation of Traditional Mountainous Settlements: The Case of Kromni, Prefecture of Pella, Greece</i>	79-84
Arc. Alkisti DANİL Arc. Virginia PATRİKA Arc. Aggelos TASOLAMPROS	Geleceği Tasarlamak: Yunanistan, Selanik'te Papafeio Yetimhanesi'nin Bakım ve Restorasyonu	85-90

	<i>Designing the Future. Maintenance and Restoration of the Papafeio Orphanage in Thessaloniki, Greece.</i>	
Arc. Kyriakos FALELAKIS	Yannitsa'daki "Kapsali" Adlı Eski Ordugahta Bulunan "Şeyh İlahi" Osmanlı Hamamı Restorasyon Tasarımı <i>Restoration Study of "Shaykh İlahi's" Ottoman Bath at the Former Military Camp "Kapsali", Giannitsa, Greece</i>	91-95
Arc. P. George AGGELIS Arc. Ph. Neoptolemos MICHAELIDES	Tarihi Merkezlerde Cephe Restorasyon-Rehabilitasyonu İçin Metodolojik Yaklaşımlar: Yunanistan, Velvento'dan bir Vaka Çalışması <i>Methodological Approach for the Facade Restoration-Rehabilitation of the Historic Centers. A Case Study from Velvento, Greece.</i>	96-102
Aikistis PREPİS	Atina'da Gazi-Metaxourgio Bölgesi: Kentsel ve Toplumsal Mutasyonlar <i>The Gazi-Metaxourgio Region in Athens - Urban and Social Mutations</i>	103-109
Res. Ast. Şengül YAÇINKAYA EROL Res. Ast. Kıymet SANCAR	Trabzon Kentinin Bugünü ve Yarını: Kentsel Kimlik ve İmaj <i>Past and Present of the City of Trabzon: Urban Identity and Image</i>	110-116
Ast. Prof. Dr. Derya ELMALI ŞEN Ast. Prof. Dr. Reyhan MİDİLLİ SARI Ast. Prof. Dr. Nimet CANDAS KAHYA Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ	Karadeniz Sahil Yolu'nun Kimliğini Bozmadığı Bir Yerleşme: Tirebolu <i>A Settlement in the Black Sea Which could not be Ruined by the Coastal Road: Tirebolu</i>	117-123
Ast. Prof. Dr. Süheyla BİRLİK	Tarihi Çevrelerde Küresel Ölçekli Sorunlar ve Çözüm Önerileri <i>Global Problems in Historical Environments and Proposals for Solution</i>	124-133
Ast. Prof. Dr. Reyhan MİDİLLİ SARI Res. Ast. Selda AL Ast. Prof. Dr. Süleyman ÖZGEN Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ Ast. Prof. Dr. Derya ELMALI ŞEN Ast. Prof. Dr. Nimet CANDAS KAHYA	Kimlik-Kültür-Konut İlişkisi Bağlamında Geleneksel Gümüşhane Evleri Üzerine Bir İnceleme <i>An Inquiry on the Traditional Gümüşhane Houses within the Context of Identity-Culture-Housing Relationship</i>	134-141
Prof. Michael E. NOMİKOS	Geleceğe Bakarak Geçmişle Tasarlamak <i>Designing on the Past Looking at the Future</i>	142-146
Arş. Gör. Fatih ŞAHİN Prof. Dr. Sonay ÇEVİK	Çarşıdan Alışveriş Merkezlerine: Tarihsel Gelişim ve Tipolojiler <i>From the Bazaar to the Shopping Mall: Historical Development and Typologies</i>	147-154
Arş. Gör. Miray GÜR Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU	Günümüz TOKİ Gerçeğine Gelecek ve Kalite Açısından Bir Bakış <i>The Prospect of the Contemporary TOKİ Reality in terms of Future and Qualites</i>	155-162
Prof. Dr. Fikret HUSEYNOV	Şehir Kurma Sistemlerinin Geleceğini Tasarlamak <i>Designing The Future of Settlement Systems</i>	163-171

Y.Mimar Hatice MUSEYEVA	Doğu Şehirciliği Mirasçılığı ve Bakü Şehrinin İçlerinde Yeniden Yapılandırılma Sorunları <i>The Heritage of Eastern Urbanization and the Problem of Redevelopment in the City of Baku</i>	172-175
Yrd. Doç. Dr. Reyhan MİDİLLİ SARI Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ Arş. Gör. Selda AL	Huzur Evlerinde Mekansal Yaşam Kalitesinin Arttırılması: Kullanıcı Beklentileri <i>Improvement of the Quality of Life In Nursing Houses: Expectations of the Users</i>	176-183
Dr. Jülide DEMİRDÖVEN	Nanoteknoloji Geleceğin Yapı Danışmanlığının Tercih mi? <i>Nanotechnology: Is It the Reference of Future Construction Constultancy?</i>	184-191
Yrd. Doç. Dr. Hale GEZER	Mimarının Kabuğunu Değiştiren Teknoloji <i>The Technology that Changes the Shell of Architecture</i>	192-197
Dr. Z. Sevgen PERKER	Nano teknoloji ve Yapıda Kullanılan Nano Malzemeler <i>Nanotechnology and the Nano Materials Used in Construction</i>	198-204
Burak ÖZŞAHİN	EPS Yalıtım Kalıplı Donatılı Beton Taşıyıcılı Duvar Sistemi <i>Reinforced Concrete Framed Wall System with EPS Isolation</i>	205-212
Y. Mlm. Abdullah Asım DİVLELİ	Geleceğin Ekonometrik Cephe Tasarımlarına Veri oluşumunda, Tarihi Bir Mahallede Cephe Okuması, Bir Kent Bir Mahalle: İstanbul, Haydar Mahallesi-Zeyrek <i>Gathering Data for Econometric Facade Designs of the Future: Reading Facade in a Historical Neighborhood: İstanbul, Haydar District, Zeyrek</i>	213-219
Yrd. Doç. Dr. Çiğdem ÇELİK TEKİN Yrd. Doç. Dr. Sedat KURUGÖL	Anadolu'da Geleneksel Yapılardaki Alçı Sıva Uygulamalarının Sürdürülebilirlik Açısından Değerlendirilmesi <i>An Inquiry on Gypsum Plaster Applications in Traditional Buildings in Anatolia within the Context of Sustainability</i>	220-228
Elşen KERİMOV SEFDEROĞLU	Şehrin Yaşam Ortamı Kompozisyonuna Doğa etkenlerinin Getirilmesi <i>Bringing the Elements of Nature into the Composition of the Living Spaces of Cities</i>	229-234
Yrd. Doç. Dr. Fehime Yeşim GÜRANİ Yrd. Doç. Dr. Tülay ÖZDEMİR CANBOLAT	Bir Kültür Mirası Olarak Tarsus Kırkkasık Bedesteninin Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi <i>An Inquiry on Tarsus Kırkkasık Bazaar as a Cultural Heritage within the Context of Sustainability</i>	235-241
Yrd. Doç. Dr. Nimet CANDAS KAHYA Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ Arş. Gör. Selda AL	Doğu Karadeniz Bölgesi Kentsel Sitlerinde Değişim: 2002-2007 Dönemi <i>Transformation in the Urban Protected Areas of the East Black Sea Region: 2002-2007 Period</i>	242-249
Arc. Iordanes SİNAMİDES	Yunanistan, Xanthi'de 'Tütün Deposu Bölgesi': Tarihsel Bir Kentsel Çevrede Çağdaş Öğrenci Konut Alanı Tasarımına Dair Bir Vaka Çalışması <i>The "Tobacco Warehouse District" in Xanthi, Greece: Case Study of Designing Contemporary Student Housing in the Urban Environment of an Historical Complex</i>	250-254

Yrd. Doç. Dr. Emir HUSEYNOV	Sürekli Gelişme Gelecekte Azerbaycan Şehirlerinin Planlaştırılmasının Gelişmesi <i>Sustainable Development: Planning For the Future of Azerbaijan Cities</i>	255-260
Doç. Dr. Nikolaos A. LIANOS	Yunanistan'da Kentlerin Tarihsel Alanlarının Korunması, Çağdaş Restorasyon ve Yeniden-Yapılandırma Çalışmaları <i>Protection, restoration and re-establishment of Cities' historic areas in Greece</i>	261-268
Dr. Seda H. BOSTANCI Yrd. Doç. Dr. Mustafa KAVRAZ Yrd. Doç. Dr. Yelda Aydın TÜRK	Kent Aydınlatmasının Kentsel Kimliğe Etkileri Üzerine İnceleme <i>An Inquiry on the Impact of City Illumination upon Urban Identity</i>	269-276
Yrd. Doç. Dr. Mustafa KAVRAZ	Boluca Kültür Merkezi Çok Amaç Salonunun Akustik Projesi <i>The Acoustic Project of the Multi-Purpose Hall in the Cultural Center of Boluca</i>	277-283
Dr. Z. Sevgen PERKER Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK	Geleneksel Konutun Geleceği Bağlamında Kullanıcı Müdahaleleri: Yapısal Sorunlar Açısından Bir İrdeleme <i>User Interventions within the Context of the Future of Traditional Houses: An Inquiry on Structural Problems</i>	284-290
Prof. Dr. Neslihan Türkün DOSTOĞLU	Yeniden Canlandırma Çalışmalarının Sürdürülebilir Gelişmeye Katkısı <i>The Contributions of Revitalization Studies in Sustainable Development</i>	291-299
Yrd. Doç. Dr. Şenay BODUROĞLU Yrd. Doç. Dr. Füsün SEÇER KARİPTAŞ	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Güneş ve Rüzgar Enerjisinin Konutlarda Kullanımı <i>Usage of Sun and Wind as Renewable Energy in Houses</i>	300-307
Yrd. Doç. Dr. Tülay ÖZDEMİR CANBOLAT Yrd. Doç. Dr. Fehime Yeşim GÜRANİ	Sürdürülebilir Tasarım Yaklaşımı Olarak İç Mimaride Tekstil Kullanımı <i>Usage of Textile in Interior Architecture as an Approach to Sustainable Design</i>	308-314
Arc. Sosanna NIKOLAIDOU	Ofis Binalarında Mikroiklimatik Analiz ve Enerji Verimliliği <i>Microclimatic Analysis and Energy Efficiency in Office Buildings</i>	315-321
Yrd. Doç. Dr. Harun SEVİNÇ	Kuzey Kıbrıs'ta Kaybedilen İklim Koruma Politikalarına Bir Karşı Davranış Olarak Sürdürülebilir Konut Gelişmeleri <i>Sustainable Housing Development as a Challenge For the Missing Climate Protection Policy of Northern Cyprus</i>	323-328
Özlem AYDIN Esra LAKOT ALEMDAĞ	Sürdürülebilirlik ve Ekoloji Ölçeğinde Geleceğin Kentleri <i>Cities of Tomorrow Under the Measure of Sustainability and Ecology</i>	329-335
Dr. İsmet ŞAHİN	Sürdürülebilir Gelişme ve Sürdürülebilir Yapı Bağlamında Uluslararası Yeşil Bina Değerlendirme Sistemleri <i>International Green Building Assessment Systems with In the Frame Work of Sustainable Development and Building</i>	336-343

Dr. Orkunt TURGAY Yrd. Doç. Dr. Damia ALTUNCU	Tarihi Aydınlatmak: Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Mekanlarda Yapay Aydınlatma Uygulamaları <i>Illuminating the Past: Artificial Illumination Applications in the Refunctioned Historical Spaces</i>	344-350
Ulviye AYBER	Bir Mimar Sinan Eserinin Yapısal Çözümlemesi: Süleymaniye Camii ve İç Mekan Yapı Öğelerinin Analizi <i>Structural Assessment of a Work of Mimar Sinan: Süleymaniye Mosque and the Analysis of the Interior Construction Elements</i>	351-358
Yrd. Doç. Dr. Asu BEŞGEN GENÇOSMANOĞLU	Geleceği Tasarlamak: Gerçeğe Dokunmak <i>Designing the Future: Touching the Real</i>	359-369
Arş. Gör. Kıymet SANCAR Arş. Gör. Şengül YALÇINKAYA EROL	Gelecekteki Mekanlar Sanal mı, Gerçek mi? <i>Spaces of Future: Virtual or Real?</i>	370-375
Yrd. Doç. Dr. Saadet AYTİS Arş. Gör. Işıl POLATKAN	Gelenekten Geleceğe Mimarlık <i>Architecture From the Tradition to the Future</i>	376-383
Yrd. Doç. Dr. Filiz TAVŞAN İç Mimar Hande Gül KANCA Arş. Gör. Elif SÖNMEZ	E+T=S Formüllü Geleceğin Eko-Fütüristik Mimari Yapıları <i>Eco-Futuristic Architecture of the Future with the E+T=S Formula</i>	384-390
Yrd. Doç. Dr. Filiz TAVŞAN Arş. Gör. Elif SÖNMEZ İç Mimar Hande Gül KANCA	Geleceğin Konutlarında Sürdürülebilirlik Kavramı <i>The Concept of Sustainability in the Dwellings of the Future</i>	391-398
Onur ERMAN KARAGENÇ Nebahat DOKUZUĞLU	Mekan Kavramının Aktarımında Enformel Bir Yöntem Denemesi <i>An Inquiry for An Informal Method for the Education of the Conception of Space</i>	399-406

■ davetli bildiriler

POSTERLER / POSTERS

407

Muhammet KURUCU Furkan DİNÇER	Çevreye Duyarlı Güneş Pillerinin Konut Alanlarında Değerlendirme Süreci <i>Environment-Sensitive Solar Cells in Residential Areas</i>	408
Arc. Vlachodimos GEORGE	Selanik'te "Toumpa" Arkeolojik Sit Alanının Restorasyonu <i>The Restoration of Archeological Site of "Toumpa" in Thessaloniki</i>	409
Anna S. MATSKANİ Prof. Dr. Aimilla STEFANİDOU	Edessa'da Gheni Tzami Camii <i>The Gheni Tzami Mosque in Edessa</i>	410
Yrd. Doç. Dr. Aylin YILDIZ Arş. Gör. Aylin AKYILDIZ Yrd. Doç. Dr. Esra T. KÖSE	Farklı Kül ve Çamur Numune Karışımlarının İnşaat Yapı Malzemesi Olarak Kullanılabilirliğinin Araştırılması <i>Inquiring the Utility of Different Ash and Mud Samples as Construction Materials</i>	411
Desponia FRAGKOU	Pireas'ta Demiryolu İstasyonunun Restorasyonu ve Yeniden-Kullanımı (AG. Dionysis) <i>Restoration and Reuse of the Railway Station in Pireas (AG Dionysis)</i>	412

GELENEKSEL KONUTUN GELECEĞİ BAĞLAMINDA KULLANICI MÜDAHALELERİ: YAPISAL SORUNLAR AÇISINDAN BİR İRDELEME

USER INTERVENTIONS WITHIN THE CONTEXT OF THE FUTURE OF TRADITIONAL HOUSES: AN INQUIRY ON STRUCTURAL PROBLEMS

Dr. Z. Sevgen PERKER*
Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK**

* Uludağ Üniversitesi Mühendislik – Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Görükle 16059,
Bursa / Türkiye, sp_sp@mynet.com

** Uludağ Üniversitesi Mühendislik – Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Görükle 16059,
Bursa / Türkiye, nilturk@uludag.edu.tr

ABSTRACT

It is clear that traditional Anatolian residence which has importance for society in historical, cultural and structural means, is worn and vanished through a long-time usage for different reasons. Traditional residences can not answer to the up-to-date needs and requests which arose from the changes in cultural and living styles, and it is impossible to protect and sustain living for these residences without adopting them for today.

Key Words: Traditional Residence, Occupant Intervention, Structural Problem

1. GİRİŞ

Tarihsel, kültürel ve yapısal anlamda değer taşıyan geleneksel konutların çeşitli nedenler ile her geçen gün yıprandığı ve giderek yok olduğu bilinen bir gerçektir. Oysa günümüze kadar ulaşan ve mimari mirasımızı oluşturan geleneksel yapıların en iyi şekilde korunması ve geleceğe aktarılması gerekmektedir. Geleneksel konut dokusu bakımından oldukça zengin topraklara sahip bulunan Anadolu'da sözü edilen kültür mirasının korunarak yaşatılmasına yönelik pek çok akademik çalışma yapıldığı bilinmektedir. Gerek sözü edilen çalışmaların büyük çoğunluğu gerekse geleneksel konutlar ile ilgili yapılan alan incelemeleri söz konusu konutların kültürel ve yaşamsal değişime bağlı olarak gelişen güncel gereksinim ve isteklere yanıt vermesi amacıyla özellikle kullanıcı eliyle yapılan fiziksel değişikliklerin özgün strüktür ve malzeme üzerinde birtakım sorunlar oluşturduğunu ortaya koymuştur. Bilindiği gibi korumanın ilk basamağını yıpranmayı meydana getiren nedenleri tanımak ve ortaya koymak oluşturmaktadır. Ancak böylelikle geleneksel konutun geleceğe aktarılması olanaklı olmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada geleneksel konutun bozulmasına neden olan ve kullanıcı eliyle oluşturulan değişiklik türlerinin incelenmesi ve neden oldukları yapısal sorunların ortaya konması amaçlanmaktadır.

2. GELENEKSEL KONUTLAR VE KORUMA SORUNLARI

Konutun çağlar boyunca inşa edildiği toplumun sosyokültürel ve ekonomik özellikleri ile bulunduğu çevrenin iklim, bitki örtüsü, topografya, yerel malzeme ve teknoloji gibi fiziksel özelliklerinin harmanlanması ile var olduğu görülmektedir. Buradan hareketle geleneksel konut; toplumların manevi kültür unsurları olan inanç, gelenek, norm, dünya görüşü, aile yapısı, gibi manevi kültür unsurlarının yanı sıra geçmişteki uygulama teknikleri, ilkeleri ve koşullarına, yerel malzeme

olanaklarına ve bölgesel verilere bağlı olarak biçimlenmiş en önemli maddi kültür unsurlarından biri olarak görülebilmektedir.

Koruma; kırsal ya da kentsel alanlarda yer alan, tarihi, mimari ve kültürel anlamda yüksek değere sahip yapılar ile anıtların ve doğal güzelliklerin, gelecek nesillerin de yararlanabilmesi amacıyla her türlü olumsuz eylem karşısında güvence altına alınması olarak tanımlanabilmektedir. Türkiye’de yer alan geleneksel konutların korunması ile ilgili olarak özellikle 1980’lerden günümüze pek çok çalışma yapılmıştır. Sözü edilen çalışmalarda geleneksel konutun taşıdığı süreklilik değeri, tarihsel değer, anı değeri, mitolojik değer, artistik ve teknik değer, özgünlük değeri, enderlik değeri, teklik değeri, grup değeri, çokluk değeri, homojenlik değeri, ekonomik değer, işlevsel değer, geleneksel değer, eğitim değeri ve belge değeri gibi değerler nedeniyle korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğinin altı çizilmektedir (Madran ve Özgönlül 2005). Korunması gerekli en önemli kültür varlıklarımızdan olan geleneksel konutların sorunlarının araştırılması amacıyla geçmişten günümüze pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir. Sözü edilen araştırmalar konut kullanıcılarının, yaşamsal değişimlerine yanıt verecek müdahaleleri, çeşitli nedenler ile yapamamaları sonucunda, geleneksel konutlarını terk ettiklerinin altını çizmektedir. Ayrıca kullanıcıların konutlarına kendi yaşamsal değişimlerini karşılayacak birtakım müdahalelerde bulunmaları halinde ise geleneksel konutların yapı - doku ölçeğinde özgün özelliklerini yitirdiğine vurgu yapılmaktadır. Kullanıcıların konutlarını terk etmeleri ve konutların özgün özelliklerinin yitirilmesi geleneksel konutların korunmalarını ve geleceğe aktarılmalarını güçleştirmektedir. Bunun yanı sıra geleneksel konutlar kullanım sürecinde taşıyıcı sistemden malzeme ölçeğine kadar uzanan bir yelpazede çeşitli nedenler ile bozulmaya uğramaktadır. Kullanıcı eliyle yapılan müdahaleler ise konutun yapısal hasarlarının artmasına ya da bozulma sürecinin hızlanmasına neden olmakta; sözü edilen durum da korumayı güçleştiren bir etken niteliği taşımaktadır.

3. GELENEKSEL KONUTLARDA KULLANICI MÜDAHALELERİ

Değişim kavramı en genel anlamı ile bir durumdan diğer bir duruma geçmeyi ifade etmektedir. Söz konusu kavram önceki duruma göre olumlu bir duruma geçişi ifade edebileceği gibi olumsuz bir duruma geçişi de anlatabilmektedir. Dolayısıyla değişimin yönü belli değildir. Bozulma kavramı ise olumlu bir durumdan olumsuz bir duruma geçişi anlatmaktadır. Bozulmanın yönü olumsuzdur. Geleneksel konutlar zaman içinde çeşitli faktörlerin etkisiyle birtakım değişimler geçirmekte ve yine çeşitli nedenler ile bozulmalara uğramaktadır. Değişim ve bozulma kavramları bağlamında incelendiğinde geleneksel konutta meydana gelen bazı değişimlerin ise bozulmalara neden olduğu görülmektedir. Bu bağlamda geleneksel konutta meydana gelen bozulmanın, değişim kavramı ile birlikte ele alınarak incelenmesi gerekmektedir. Geleneksel konutlarda değişim ve bozulmaya neden olan etkenlerin incelenmesi, restorasyonların doğru yapılması açısından bir ön koşul niteliği taşımaktadır. Değişim ve bozulmanın nedenlerini ve değişim - bozulma süreçlerini kavramadan geleneksel konuta yapılacak müdahaleler hatalı olabilecek yada tam doğru konmadığı için yapılacak müdahale amaca hizmet edemeyecektir. Geleneksel konutta kullanım sürecinde meydana gelen değişim ve bozulma mekansal ve yapısal olmak üzere iki şekilde oluşmaktadır.

Türkiye 1950’lerde sanayi toplumu olma yoluna girdiğinde, özellikle kırsal yerleşmelerde yer alan geleneksel konut kullanıcılarının yaşamları da bu değişimden önemli ölçüde etkilenmiştir. Söz konusu bölgelerde yaşayan geleneksel geniş ailelerin genç üyelerinin kentlere öncelikle çalışmaya, ardından da yaşamaya gitme eğilimleri geniş ailenin çözülmesini ve yerini ağırlıklı olarak çekirdek aile yaşamına bırakmasını beraberinde getirmiştir. Kente yerleşemeyen ve çekirdek aileye özgü yaşam biçimini kırsal yerleşmedeki geleneksel konutta sürdürme eğilimi gösteren sosyal yapı ise geleneksel konutların kullanım biçimlerinin, bir başka deyişle plan şemalarının değişmesine neden olmaktadır. Bir diğer ifade ile konut-kullanıcılarının sosyal, kültürel, ekonomik yapılarında, gereksinim ve isteklerinde meydana gelen değişiklikler geleneksel konutun plan şemasının değişiminde oldukça etkili olmuştur. Geleneksel konutların plan şemalarındaki değişimler kullanıcılar tarafından, kendi gereksinim ve isteklerine göre yapıldığından, sözü edilen değişim geleneksel konutlardaki bozulmanın

bir türü olarak nitelendirilebilmektedir. Yapılan araştırmalar geleneksel geniş aile düzenine göre inşa edilmiş olan konutun plan şemasında birden fazla ailenin ayrı ayrı yaşamasına olanak sağlayacak türden bölüntüler oluştuğunu, geleneksel konutun birden fazla konuta bölündüğünü göstermektedir (Gökaltun 1993, Kuloğlu 1994). Ayrıca 1950 sonrası dönemde toplum içinde giderek yaygınlaşan apartmanda yaşama isteği ve yaşamsal gereksinimlerin gerçekleştirilmesinde meydana gelen değişimler (yemek yeme, oturma, uyuma eylemleri için özelleşmiş mekân arayışları) geleneksel konutun plan düzenini değiştirmiştir. Geleneksel konutların ıslak hacim düzenleri de günümüz anlayışından oldukça uzak olduğundan kullanıcının bu mekânlarda yeni düzenlemelere gitme eğilimleri de artmıştır. Plan şemalarında meydana gelen değişimlerin ise konut cephesine doğrudan yansıdığı görülmektedir. Bir konutun birden fazla konuta bölünmesi nedeniyle yapı cephesinde yerini alan yeni giriş kapıları bu durumun en belirgin örneğidir.

Geleneksel konutların kullanım sürecinde çeşitli nedenler ile yıpranmakta olduğu bilinmektedir. Sözü edilen yıpranmanın nedenleri zemin özellikleri, arazi yapısı, mekanik etkiler, taşıyıcı sistem ve detaylandırma ile ilgili sorunlar gibi yapının kendisi ve bulunduğu konum ile doğrudan ilişkili olabilmekte ya da deprem, yangın, toprak kayması, su, termal hareketler, rüzgar ve kullanıcı gibi yapıya etkileyen dış faktörlerden de kaynaklanabilmektedir. Taşıyıcı sistemde meydana gelen bozulmalar kendilerini çatlak, çökme, ayrılma ve yıkılma vb. şeklinde göstermektedir. Geleneksel konutlarda kullanılan yapı malzemelerinde de çeşitli etkenler sonucunda, zaman içinde değişim ve bozulmalar meydana gelmektedir. Yapı malzemelerinde meydana gelen bozulmalar temelde; malzeme özelliklerinden kaynaklanan bozulmalar, fiziksel etkilerden kaynaklanan bozulmalar, kimyasal etkilerden kaynaklanan bozulmalar, biyolojik etkilerden kaynaklanan bozulmalar ve insan etkeninden kaynaklanan bozulmalar olarak sıralanabilmektedir. Sözü edilen değişim ve bozulma ilk bakışta, uzun vadede çeşitli etkenler sonucunda meydana gelen teknik bir sorun olarak görünmekle birlikte ayrıntılı incelemeye girildiğinde kullanıcı faktörünün yapısal değişim ve bozulma üzerinde oldukça önemli bir etkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Geleneksel konutlar her ne kadar teknik sorunlar nedeniyle bozulmaya uğruyor gibi görünse de kullanıcı eliyle ve bilinçsizce yapılan mekânsal değişikliklerin sözü edilen teknik sorunların artmasına ya da bozulma sürecinin hızlanmasına neden oldukları bilinmektedir. Ayrıca geleneksel konutların taşıyıcı sistem, eleman ve malzemelerine kullanıcı eliyle doğrudan yapılan müdahaleler olduğu ve söz konusu müdahalelerin de yapısal bozulmaları beraberinde getirdiği bilinmektedir (Perker 2004).

4. KULLANICI MÜDAHALELERİNİN NEDEN OLDUĞU YAPISAL BOZULMALAR

Geleneksel konutlarda kullanıcı eliyle gerçekleştirilen değişikliklerin yapısal açıdan oluşturduğu sorunların incelenmesinde müdahale türleri önem taşımaktadır. Sözü edilen müdahale türleri iptal etme, bölme, dönüştürme, genişletme, ekleme olmak üzere beş başlık altında ele alınarak incelenebilmektedir (Sağdıç 2001).

4.1. İptal Etme

Geleneksel konut kullanıcılarının, güncel gereksinim ve isteklerini karşılamak üzere konutlarda yaptıkları değişikliklerden ilki konuttaki bazı yapı bileşenlerinin ya da birtakım mekânların iptal edilmesidir. Geleneksel konutlarda günümüzde kullanıcıları tarafından en çok iptal edilen yapı bileşenleri kapı ve pencereler; mekânlar ise merdiven evleri, sofalar ya da odalar olmaktadır. Konutun bir katının tümüyle iptal edildiği örneklere de rastlanmaktadır. Bazı örneklerde ise odalar arası duvarların kaldırıldığı ve böylelikle mekânın genişletildiği görülmektedir. İptal etme işleminin yapısal açıdan oluşturduğu sorunlar irdelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

- İptal edilen yapı bileşenlerinin yapının özgün görünümüne zarar verdiği görülmektedir.
- İptal edilen yapı bileşenlerinin taşıyıcı sistem kurgusuna ya da özgün detaylara zarar verdiği izlenmektedir.
- İptal etme biçimi ve iptal etmede kullanılan malzemenin özgün görünüme zarar verdiği görülmektedir.

- Yapının mekânlarından herhangi birinin kullanılmaması bakımsızlık sorununu beraberinde getirmekte, bu durum da iptal edilen mekândaki malzeme, bileşen ve tüm sistem elemanlarının fiziksel eskimelerini hızlandırmaktadır.

4.2. Bölme:

Geleneksel konut kullanıcılarının konutlarına yaptıkları önemli müdahalelerden bir diğeri ise bölmedir. Geleneksel konutlarda kullanıcı eliyle gerçekleştirilen değişikliklerden bölme genel anlamda iki türlü olabilmektedir. Bunlardan ilki oda, sofa vb. mekânların tek tek ve kendi içlerinde bölünmeleri iken, diğeri konutun tamamının yatayda ya da düşeyde iki ya da daha fazla sayıda ailenin kullanımına olanak tanıyacak biçimde bölünmesidir. Yatayda bölünen örneklerde üst kat pencerelerinin kapıya dönüştürülmesi, yapıya içeriden ya da dışarıdan yeni merdiven eklenmesi, her kata ayrı ıslak hacimlerin eklenmesi en belirgin müdahalelerdendir. Düşeyde bölünen örneklerde ise yapıya her bir bölüm için ayrı merdiven ve giriş mekânının eklenmesi, her bölüme ayrı ıslak hacimlerin eklenmesi, sofanın ya da odanın bölünmesi ile farklı kullanımlar için mekanlar elde edilmesi gibi müdahaleler görülmektedir. Bölme işleminin yapısal açıdan oluşturduğu sorunlar irdelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Bölme işleminin yapının özgün mekân kurgusuna ve görünümüne zarar verdiği görülmektedir.
- Bölme uygulamasının yapıma biçimi, bölme elemanlarının malzemeleri, bölme uygulaması nedeniyle yapıya gelen ek yükler taşıyıcı sistemin bozulma sürecini hızlandırmaktadır.
- Geleneksel konutun birkaç konuta bölünmesi nedeniyle yapı içine çok sayıda ıslak hacim eklenmesi, sıhhi tesisat sorunlarını beraberinde getirmekte, tesisat sorunları nedeniyle yapı malzeme ve bileşenlerinin, taşıyıcı sistem elemanlarının su ve nem etkisi ile önemli oranda bozulmaya uğradıkları görülmektedir.

4.3. Dönüştürme

Geleneksel konut kullanıcılarının konut mekânlarını üç türlü dönüştürdükleri görülmektedir. Bunlardan ilki özgün durumunda çok fonksiyonlu olan odaların oturma odası, misafir odası, yatak odası, çalışma odası, çocuk odası vb. gibi farklı işlevlere yönelik kullanımlara uyarlanması iken, ikincisi oda ya da sofanın tamamının ya da bir bölümünün özellikle mutfak, banyo ve wc gibi ıslak hacimlere dönüştürülmesi olmaktadır. Diğer bir dönüştürme türü ise geleneksel konutun özgün malzemelerinin yerlerini farklı malzemelerin almasıdır. Dönüştürme işleminin yapısal açıdan oluşturduğu sorunlar irdelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Oda ya da sofaların tamamının ya da bir bölümünün özellikle ıslak hacimlere dönüştürüldüğü örneklerde sıhhi tesisatın yapı dışından ya da içinden geçtiği, bu durumun özgün yapının görünümüne zarar verdiği görülmektedir.
- Oda ya da sofaların tamamının ya da bir bölümünün ıslak hacimlere dönüştürüldüğü örneklerde tesisatın geçtiği yerlerdeki yapı malzeme ve bileşenleri ile taşıyıcı sistem elemanlarının su ve nem etkisi ile önemli oranda bozulmaya uğradıkları bilinmektedir.

Geleneksel konutta kullanıcı eliyle gerçekleştirilen değişiklikler malzeme dönüşümü anlamında ele alındığında;

- Pencere ve kapı doğramalarının ahşaptan pvc veya alüminyuma dönüşümü,
- Taşıyıcı yapı elemanlarının taş ve ahşaptan betonarmeye dönüşümü,
- Dolgu malzemesinin kerpiçten tuğlaya dönüşümü,
- Merdivenin ahşaptan betonarmeye dönüşümü,
- Özellikle ıslak hacimlerde döşeme kaplamalarının ahşaptan betona ya da farklı malzemelere dönüşümü göze çarpmaktadır.

4.4. Genişletme

Geleneksel konut kullanıcılarının konutlarına yaptıkları değişikliklerden genişletme iki türde ele alınabilmektedir. Bunlardan ilki konut içi mekânların günümüz gereksinimleri için büyüklük açısından yetersiz bulunması nedeniyle gerçekleştirilmektedir. Geleneksel konutlarda kullanıcı eliyle yapılan genişletme uygulamalarının en sık görüleni; odaların genişletilmesi, genişletilen mekânın oda ya da mutfak olarak kullanılmasıdır. Diğerisi ise geleneksel konutların özgün pencerelerinin kullanıcı istekleri nedeniyle genişletilmesidir. Genişletme işleminin yapısal açıdan oluşturduğu sorunlar irdelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

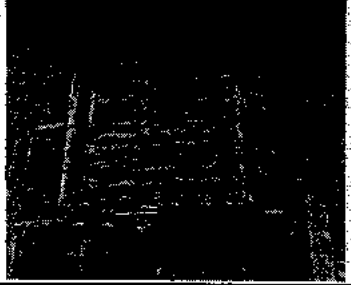

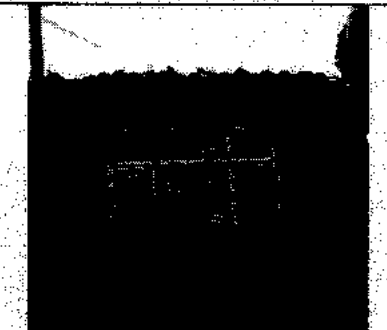

- Genişletme işlemi yapının özgün görünümüne zarar vermektedir.
- Genişletme uygulamasının yapılma biçimi taşıyıcı sistemin bozulma sürecini hızlandırmaktadır.
- Özellikle pencere genişletme uygulamasında geleneksel konutun ahşap karkas sisteminin ana ya da ara taşıyıcılarının kaldırılması sonucunda taşıyıcı sistemde süreksizlik oluşmaktadır.

4.5. Ekleme

Geleneksel konutun cephesine doğrudan yansıyan, hatta konutun tarihsel, kültürel, estetik vb. değerlerini tehdit etmesinin yanı sıra yapı malzemesi, bileşen ve sistem düzeyinde ele alınması gereken en önemli müdahale türlerinden biri eklemedir. Ekleme; mekânsal boyutta olabildiği gibi kitle boyutunda da olabilmektedir. Geleneksel konut kullanıcılarının konutlarına en fazla ekleme yaptıkları mekânlar ıslak hacimler, oda, giriş holü, merdiven evi vb. dir. Sayılan mekânlar yapı içine tekil olarak dahil edilebildikleri gibi yapı dışına kitle halinde de eklenebilmektedirler. Ekleme işleminin yapısal açıdan oluşturduğu sorunlar irdelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Ekleme, yapının özgün mekân kurgusuna, taşıyıcı sistemine ve görünümüne zarar vermektedir.
- Konut içine ıslak hacimlerin eklenmesi ile su tesisatı sorunu gündeme gelmekte, su tesisatına ilişkin döşem sorunları, yapı malzeme ve bileşenleri ile taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkilemektedir.
- Konut içine merdiven eklenmesi gibi uygulamalar yapıya ek yük getirmektedir.
- Cepheye açılan yeni kapı ve pencereler özgün görünümü bozmakta, ahşap karkas sistemin sürekliliğine zarar vermektedir.
- Günümüz kullanıcısının temel gereksinimlerinden olan buzdolabı, çamaşır ve bulaşık makinesi, elektrikli fırın, televizyon, radyo – müzik çalar, bilgisayar gibi ev aletlerinin geleneksel konuta dahil edilmesi elektrik tesisatını gündeme getirmektedir. Ancak elektrik tesisatına ilişkin döşem sorunları tüm yapıyı tehdit etmektedir.
- Günümüz kullanıcısının yeni tercihlerinden olan güneş enerjisi ile su ısıtma sistemi, özellikle yapı çatısında önemli ölçüde yük getirmektedir.
- Klima, uydu anteni, kapı zili, kablosuz telefon cihazları, internet altyapısı vb. yapıya eklenmesinde sorunlar yaşanmaktadır.
- Yapıya yeni bir kitle eklenmesinin özgün yapı ile estetik uyumunda sorunlar görülmekte, ayrıca ek kitlede kullanılan yapı malzemesi, yapı elemanı ve taşıyıcı sistemin özellikleri geleneksel konut ile fiziksel, mekanik, görsel vb. açılardan uyumsuzluk sorunu oluşturmaktadır. Çizelge 1'de geleneksel konutlarda görülen kullanıcı müdahalelerinden örnekler izlenmektedir.

Çizelge 1. Geleneksel Konutlarda Görülen Kullanıcı Müdahalelerinden Örnekler

		
İptal Etme	Bölme - Ekleme	Dönüştürme
		
Dönüştürme	Genişletme	Ekleme

5. SONUÇ

Sosyal değişme sürecinde gereksinim ve istekleri hızla farklılaşan geleneksel konut kullanıcılarının isteklerine yanıt alamadıkları geleneksel konutları terk etmeye başladıkları, söz konusu süreçte konutunu çeşitli nedenler ile bırakamayan kullanıcıların ise geleneksel konutları fiziksel ve işlevsel bakımdan değiştirmeye başladıkları izlenmektedir. Geleneksel konutlarda kullanıcı müdahaleleri geleneksel konutun çeşitli unsurlarının bozulmasına ve özgün özelliklerinin zarar görmesine neden olmaktadır. Zamanla kültürel ve mimari mirasımızın kilit taşları olan geleneksel konutlar yitirilebilmektedir. Sosyal değişme kaçınılmaz bir olgudur. Geleneksel konutların korunarak yaşatılması ve geleceğe aktarılması ise ancak içlerindeki yaşantının devamlılığı ile mümkün olmaktadır. Geleneksel konutlardaki yaşantının devamlılığı için öncelikle kullanıcının güncel gereksinimlerinin (ıslak hacimlerin yapı içine alınması, güncel tesisat sistemlerini yapıya entegre edilmesi vb.) karşılanması gerekmektedir. Kullanıcıların öznel isteklerini ise sosyokültürel ve ekonomik yapıları belirlemektedir. Günümlüz geleneksel konut kullanıcısının mevcut sosyokültürel ve ekonomik yapısı, koruma bilinci eksikliği ile birleştiğinde ortaya geleneksel konuta zarar veren uygulamalar çıkmaktadır. Bu bağlamda korumada kullanıcı katkısı iki boyutta önem kazanmaktadır. Bunlardan ilki geleneksel konutların korunmasına yönelik her türlü uzman müdahalesinde kullanıcıların güncel gereksinimlerinin dikkate alınmasının sağlanması, ikincisi ise kullanıcının sosyokültürel ve ekonomik durumunun geliştirilmesi ile kullanıcıya koruma bilinci kazandırılmasının sağlanmasıdır. Geleneksel konutlar toplumumuz için tarihsel, kültürel ve mimari anlamda değer taşıyan yapılardır. Geçmiş değerlerini koruyamayan, geçmiş deneyimlerden yararlanmayı bilmeyen bir toplumun gelecek için yeni değerler oluşturması mümkün görünmemektedir. Geleneksel konut korumanın da bu bakış açısı ile ele alınması ve geleneksel konutların korunabilmeleri için kullanıcılarının güncel gereksinimlerine yanıt verebilir hale getirilmeleri, güne ve geleceğe uyarlanmaları gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Gökaltun, E., 1993, *Korunması Gerekli Konularda Zaman İçinde Ortaya Çıkan Değişimler. Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.*
- Kuloğlu, N., 1994, *Konuttaki İşlevsel Değişimin Tarihi Çevrelerin Korunmasında Oluşturduğu Güçlükler Ve Çözüm Önerileri: Ortahisar Örnek Çalışması. Doktora Tezi (Yayınlanmamış), K.T.Ü., Trabzon.*
- Madran, E., Özgönül, N., 2005, *Tarihi Ve Doğal Değerlerin Korunması. Tmmob Mimarlar Odası Yayını, Ankara.*
- Perker, Z. S., 2004, *Geleneksel Ahşap Yapılarımızda Kullanım Sürecinde Oluşan Yapı Elemanlı Bozulmalarının Cumalıkızık Örneğinde İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Uludağ Üniversitesi, Bursa.*
- Sağdıç, T., 2001, *Kastamonu Geleneksel Kent Dokusunda Sosyo – Kültürel Değişiminin Konut Mekânına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.*